

Sygn. akt I C 909/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	<i>SSR Agata Gawłowska-Sobusiak</i>
Protokolant:	<i>Magdalena Markowska</i>

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2017 r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. G. (1)**

przeciwko B. G. (2)

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda B. G. (1) na rzecz pozwanego B. G. (2) kwotę 3.617,00 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwota 3.600, 00 zł tytułem wynagrodzenia radcowskiego i kwota 17,00 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sędzia

SR Agata Gawłowska-Sobusiak

Sygn. akt I C 909/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 26 października 2017 r.

Powód B. G. (1) domagał się zasądzenia od pozwanego B. G. (2) kwoty 57 000, 00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 18 października 2014 r do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu według przedłożonego wyliczenia.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że w dniu 17 września 2014 r zawarł z pozwanym umowę kupna-sprzedaży samochodu osobowego marki V. (...) rocznik 2010 nr rej. (...) za cenę 57 000, 00 zł. Pozwany zapewnił powoda, że samochód jest wolny od wad prawnych.

Jak się następnie okazało, w wyniku badania mechanoskopijnego numeru VIN wykonanego przez Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w L., wymieniony samochód pochodził z kradzieży i został zatrzymany przez organy ścigania, a następnie przekazany właścicielowi.

Wobec powyższego, pismem z dnia 16 października 2014 r powód odstąpił od umowy kupna–sprzedaży wymienionego samochodu i wezwał pozwanego do zwrotu ceny w kwocie 57 000, 00 zł na podstawie art. 560 i nast. kc. Pismo to zostało doręczone pozwanemu dnia 18 października 2014 r.

W tym stanie rzeczy pozew był uzasadniony i konieczny.

W odpowiedzi na sprzeciw pozwany przyznał jednak, że między stronami nie doszło do zawarcia umowy sprzedaży, ale umowy zamiany samochodów. Powód zamienił samochód osobowy marki K. (...) a pozwany samochód marki V. (...) rocznik 2010 za dopłatą. Nadto powód wyjaśnił, że w początkowych dniach września 2014 r sprowadził do Polski samochód marki K. (...), w którego dalszej odsprzedaży miał pośredniczyć P. M.. Wymieniony samochód został umieszczony w komisie (...) s.c. w W., ale nie została jeszcze przeprowadzona jego rejestracja. W dniu 13 września 2014 r do komisju zgłosił się pozwany i wyraził chęć nabycia tego samochodu. Pozwany przyjechał samochodem marki V. (...) rocznik 2010 i chciał dokonać zamiany samochodów, koniecznie tego samego dnia. Pośredniczący w transakcji P. M. był w stałym kontakcie telefonicznym z powodem. Ostatecznie powód zgodził się na zamianę za dopłatą w kwocie około 14 000, 00 zł. Następnie strony wydały sobie samochody wraz z dokumentami i kluczami, przy czym na miejscu pozwany uiszczył 10 000, 00 zł, pozostałą kwotę miał dopłacić przelewem. Nadto pozwany podpisał dwie kartki papieru, na których miała być wpisana umowa kupna-sprzedaży. Stosowana prowizja została także wypłacona na rzecz komisju.

Wobec powyższego z ostrożności procesowej powód wniósł o zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem tytułem świadczenia z bezpodstawnego wzbogacenia na podstawie art. 405 kc.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie I Wydział Cywilny nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29 grudnia 2014 r sygn. akt I Nc 1070/14 nakazał pozwanemu, aby zapłacił na rzecz powoda kwotę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami oraz kosztami procesu.

Pozwany B. G. (2) wniósł sprzeciw od tego nakazu zapłaty.

W sprzeciwie pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Pozwany zaprzeczył, aby zawarł umowę kupna-sprzedaży samochodu V. (...) rocznik 2010 z powodem. Pozwany nie miał żadnego kontaktu z powodem, nie uiszczył ceny, nie wydawał, ani nie odbierał żadnego samochodu.

Pozwany wyjaśnił, że był właścicielem samochodu marki V. (...) rocznik 2010, który nabył w komisie (...) s.c. w W. w dniu 12 stycznia 2013 r, a konkretnie dokonał zamiany samochodów. Pozwany zostawił w komisie swój samochód marki V. (...) rocznik 2005, a w zamian otrzymał samochód marki V. (...) rocznik 2010, dokonał też dopłaty na rzecz komisju.

Następnie w dniu 13 września 2014 r, w tym samym komisju, pozwany dokonał kolejnej zamiany samochodów. Pozwany pozostawił tam samochód marki V. (...) rocznik 2010, a otrzymał samochód marki K. (...) rocznik 2011, a także dokonał dopłaty kwoty 4 500, 00 zł.

Natomiast umowa kupna-sprzedaży z dnia 17 września 2014 r została sporządzona tylko celem ułatwienia powodowi rejestracji samochodu marki V. (...) rocznik 2010. Co więcej, sporządzenie tej umowy nastąpiło w ten sposób, że pozwany pozostawił kartki papieru ze swoim podpisem, kartki zostały wypełnione tekstem umowy i jeden egzemplarz odesłany pozwanemu. Kwota umieszczona na umowie, nie odpowiada rzeczywistej kwocie transakcji. Nadto pozwany dodał, że dla uniknięcia uiszczenia podatku VAT, komis nie wystawił żadnego dokumentu potwierdzającego sprzedaż samochodu.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie I Wydział Cywilny postanowieniem z dnia 6 marca 2015 r sygn. akt I C 95/15 stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do tut. Sądu.

Zażalenie powoda na wymienioną decyzją zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 7 października 2015 r sygn. akt II Cz 662/15.

Sąd ustalił następujący stan faktycznym, przy uwzględnieniu okoliczności bezspornych:

Pozwany był właścicielem samochodu marki V. (...) rocznik 2005, który kupił w komisie w K. w całości za gotówkę.

Pozwany chciał wymienić posiadany samochód na nowszy model. Na stronach internetowych komisju (...) s.c. w W. pozwany znalazł ofertę sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r. Pozwany skontaktował się telefonicznie z komisem, ustalił, że dokonają wymiany samochodów, tj. pozwany zostawi swój samochód marki V. (...) rocznik 2005, a otrzyma samochód marki V. (...) rocznik 2010 i uiści dopłatę w kwocie 10 200 EURO.

W dniu 12 stycznia 2013 r pozwany przyjechał z B. do komisju w W., gdzie dokonano umówione transakcji.

Następnie pozwany otrzymał od komisju umowę kupna-sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010 z dnia 26 września 2012 r zawartą pomiędzy S. C. z K. a firmą (...) ze S.. Nadto pozwany otrzymał fakturę VAT z dnia 2 października 2012 r (druga data 4 października 2012 r) poświadczającą sprzedaż wymienionego samochodu przez firmę (...) na rzecz pozwanego, przy czym jako datę odbioru pojazdu wpisano dzień 12 stycznia 2013 r.

Na podstawie wymienionych dokumentów w dniu 11 lutego 2013 r pozwany dokonał rejestracji samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r na swoje nazwisko.

Z kolei samochód marki V. (...) rocznik 2005 został wymieniony przez komisju na samochód marki B.. Oferta sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2005 została umieszczona w Internecie. Odpowiedziała na nią H. W. mieszkająca w R., przy czym chciała zamienić samochód marki B. na samochód V. (...) rocznik 2005. Do R. przyjechał R. A., dysponował samochodem marki V., a także umową sprzedaży podpisaną przez B. G. (2). H. W. udała się na Komendę Policji celem sprawdzenia samochodu marki V., a następnie dokonywano zamiany, wypełnienia umowy i H. W. dopłaciła kwotę 500, 00 zł lub 700, 00 zł.

Dowód:

- akta rejestracyjne Starostwa Powiatowego w B., w szczególności umowa kupna sprzedaży samochodu z dnia 26 września 2012 r, faktura VAT z dnia 2 października 2014 r, decyzja z dnia 11 lutego 2013 r – k. 76-88,

- umowa sprzedaży samochodu z dnia 2 marca 2013 r – k. 195, 240,

- zeznania świadka K. G. – k. 97,

- zeznania świadka R. B. – k. 151-152,

- zeznania świadka H. W. – k. 248-249,

- przesłuchanie pozwanego – k. 188-190, 252-253.

Pozwany użytkował samochód marki V. (...) rocznik 2010 r przez okres 18 miesięcy. W tym okresie wymieniony samochód zepsuł się i był naprawiany w warsztacie w B., którego pracownik stwierdził, że samochód „miał być na benzynę, a jest diesel”. Zaś w dniu 20 czerwca 2014 r pozwany odbierał samochód z serwisu w K. i na zleceniu napisano: „samochód z dwoma numerami VIN, nic się nie zgadza”.

Pozwany, jako zawodowy kierowca, zdał sobie sprawę, że samochód V. (...) rocznik 2010 r, może pochodzić z kradzieży. Wobec powyższego, pozwany postanowił zbyć ten samochód, oczywiście za pośrednictwem tego komisju, w którym go nabył.

Na stronie internetowej komisju (...) s.c. w W. pozwany znalazł ofertę sprzedaży samochodu osobowego marki K. (...). Pozwany, a właściwie jego żona, telefonicznie skontaktował się z komisem i ustalili termin spotkania w komisie w W..

Dowód:

- akta prokuratorskie Prokuratury Rejonowej w Lublinie 2 Ds. 1354/14/Sp (c), a w szczególności zalegające w nich zlecenie z dnia 20 czerwca 2014 r.

- zeznania świadka K. G. – k. 97,

- przesłuchanie pozwanego – k. 188-190, 252-253.

Z kolei powód zakupił samochód osobowy marki K. (...) rocznik 2011 r. osobiście w H. od firmy (...) w sierpniu lub wrześniu 2014 r.

Powód, mieszkający w L., zawodowo trudni się sprowadzeniem samochodów z zagranicy i ich odsprzedażą w Polsce.

Wracając z H. powód zatrzymał się w W., gdzie mieszka jego kolega P. M.. P. M. zaoferował powodowi pomoc w sprzedaży samochodu marki K. (...), a powód udzielił mu pełnomocnictwa w tym zakresie.

Dowód:

- zeznania świadka P. M. – k. 176-177, 226-230,

- przesłuchanie powoda – k. 186-188, 254.

P. M. znał właścicieli komisju w W. tj. (...) s.c.. Za zgodą wymienionych P. M. zamieścił ofertę sprzedaży samochodu marki K. (...) na stronie internetowej komisju, zaś sam samochód umieścił na placu komisju.

Dowód:

- zeznania świadka P. M. – k. 176-177, 226-230.

W dniu 13 września 2014 r pozwany przyjechał do komisju w W., tam poinformowano go, że w sprawie sprzedaży samochodu marki K. (...) należy rozmawiać z P. M..

P. M. skontaktował się telefonicznie z powodem, jako swoim mocodawcą. Po dłuższych negocjacjach, pozwany ustalił z P. M., że dokonają zamiany samochodów, a to pozwany zamieni samochód marki V. (...) rocznik 2010 zaś nieobecny powód zamieni samochód marki K. (...), nadto pozwany dopłaci kwotę 20 000, 00 zł gotówką oraz 4 500, 00 zł przekazem na konto komisju.

P. M. pośredniczył w transakcji bez wynagrodzenia, zaś komis pobrał prowizję.

Ostatecznie pozwany wydał P. M. samochód marki V. (...) rocznik 2010 wraz z dokumentami i kluczami. P. M. wydał pozwanemu samochodów marki K. (...) także z kluczami i posiadanymi dokumentami.

Umówiono się, że umowa kupna-sprzedaży samochodu marki K. (...) zawarta w H. zostanie „przepisana” na pozwanego. Dalej umówiono się, że pozwany zostawi w komisie dwie pustki kartki ze swoim podpisem, na których umieszczona zostanie umowa kupna-sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010.

W dniu 16 września 2014 r pozwany uiścił kwotę 4 500, 00 zł na konto: (...) R. B. tytułem dopłaty do samochodu marki S..

Powód otrzymał umowę kupna-sprzedaży samochodu marki K. (...). Z umowy tej wynikało, że pozwany zakupił samochód marki K. (...) od firmy (...) z H. dnia 10 września 2014 r za cenę 8 000 EURO.

Z kolei na pozostawionych przez pozwanego kartkach papieru została wypisana umowa kupna –sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r. Według tej umowy, pozwany sprzedał powodowi samochód marki V. (...) rocznik 2010 w dniu 17 września 2014 r za cenę 57 000, 00 zł. Nadto pozwany oświadczył, że samochód jest jego własnością i jest wolny od wad prawnych. Jeden egzemplarz tak sporządzonej umowy został przesłany pozwanemu.

Na podstawie umowy z dnia 17 września 2014 r powód dokonał rejestracji samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r, zaś na podstawie umowy z dnia 10 września 2014 r pozwany dokonał rejestracji samochodu marki K. (...) oraz uiścił podatek akcyzowy.

Dowód:

- **wydruk potwierdzenia wykonanej operacji z dnia 16 września 2014 – k. 24,**
- **umowa kupna –sprzedaży z dnia 17 września 2014 r – k. 7,**
- **zaświadczenie Naczelnika Urzędu Celnego w N. z dnia 6 grudnia 2016 r – k. 205,**
- **umowa z dnia 10 września 2014 r – k. 94,**
- **zeznania świadka K. G. – k. 97,**
- **zeznania świadka M. G. – k. 97,**
- **zeznania świadka J. J. – k. 130-131,**
- **zeznania świadka R. B. – k. 151-152,**
- **zeznania świadka P. M. – k. 176-177,**
- **przesłuchanie powoda – k. 186-188, 254,**
- **przesłuchanie pozwanego – k. 188-190, 252-253.**

Informacja o niezgodności numerów VIN samochodu marki V. (...) rocznik 2010 musiał zostać przekazana organom ścigania.

W dniu 10 października 2014 r funkcjonariusze policji zatrzymali znajdujący się w posiadaniu powoda samochód marki V. (...) rocznik 2010 r.

W wyniku przeprowadzonego przez Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w L. badania mechanoskopijnego okazało się, że wymieniony samochód pochodzi z kradzieży, a konkretnie został skradziony w marcu 2012 r w miejscowości P. na terenie N..

Dowód:

- **protokół oddania rzeczy na przechowanie z dnia 10 października 2014 r – k. 8-9,**
- **pismo Komendy Miejskiej Policji w L. z dnia 14 października 2014 r – k. 10,**

- przesłuchanie powoda – k. 186-188, 254.

Pismem z dnia 16 października 2014 r pełnomocnik powoda wystosował pismo do pozwanego, w którym oświadczył, że w oparciu o art. 556 § 2 kc, art. 560 § 1 i 2 oraz art. 563 § 1,2 i 3 kc imieniem powoda odstępuje od umowy kupna-sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r z dnia 17 września 2014 r. Nadto pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do zwrotu ceny w kwocie 57 000, 00 zł w terminie tygodniowym od doręczenia wezwania.

Pismo zostało doręczone dnia 18 października 2014 r.

Do wymienionego pisma nie załączono pełnomocnictwa upoważniającego do złożenia oświadczenia materialno-prawnego.

Dowód:

- pismo pełnomocnika powoda z dnia 16 października 2014 r wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. 11-13,

- przesłuchanie powoda – k. 186-188, 254,

- przesłuchanie pozwanego – k. 188-190, 252-253.

W odpowiedzi, pełnomocnik pozwanego w piśmie z dnia 19 grudnia 2014 r stwierdził, że w odstąpieniu od umowy kupna-sprzedaży nie określono, o jaką wadę prawną chodzi. Co więcej powód jest profesjonalistą na rynku handlu samochodami i winien wykazać się starannością charakterystyczną dla tego rodzaju podmiotów. Nadto pełnomocnik pozwanego podniósł, że samochód marki V. (...) rocznik 2010 r zamienił w komisie na samochód marki K. (...) za dopłatą, zatem w tym przypadku mamy do czynienia z umową komisju, a ewentualnie sprzedażą bartelową (zamianą). Wszelkie zatem roszczenia związane z nabycie samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r powód winien kierować pod adresem komisju.

Dowód:

- pismo pełnomocnika pozwanego z dnia 19 grudnia 2014 r wraz z potwierdzeniem nadania – k. 25-26,

- przesłuchanie pozwanego – k. 188-190, 252-253.

Starostwo Powiatowe w B. po otrzymaniu informacji o tym, że samochód marki V. (...) rocznik 2010 r pochodzi z kradzieży wznowiło postępowanie rejestracyjne.

Ostatecznie Starostwo w dniu 31 grudnia 2014 r uchyliło decyzję w przedmiocie rejestracji wymienionego samochodu i odmówiło jego rejestracji na rzecz pozwanego.

Dowód:

- akta rejestracyjne Starostwa Powiatowego w B., w szczególności decyzja z dnia 12 grudnia 2014 r, decyzja z dnia 31 grudnia 2014 r, – k. 76-88.

Samochód marki K. (...) nadal znajduje się w posiadaniu pozwanego.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanego – k. 188-190, 252-253.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim w oparciu o zeznania osób słuchanych w sprawie.

Ostatecznie zarówno powód jak i pozwany przedstawili jedną wersję zdarzeń, a to jak weszli w posiadanie powód samochodu marki V. (...) rocznik 2010, a pozwany samochodu marki K. (...), choć różnili się w ocenie prawnej – o czym poniżej.

Powód przyznał, że samochód marki K. (...) zakupił w H. od firmy (...) w sierpniu lub wrześniu 2014 r., posiadał umowę kupna, a następnie ta umowa została „przepisana” na pozwanego.

Z powyższego wynika, że **umowa z dnia 10 września 2014 r** mająca zaświadczać o tym, że to pozwany kupił samochód marki K. (...) od firmy (...), została sporządzona tylko celem ułatwienia pozwanemu rejestracji wymienionego samochodu. Powód, jak i pozwany, zgodnie potwierdzili tą okoliczność, czy, obalili domniemanie zgodności z prawdą oświadczeń zawartych w tym dokumencie statuowane przez art. 245 kc, nawet pomijając zasady rozkładu ciężaru dowodu z art. 253 kc.

Z kolei Sąd nie miał podstaw, aby nie dać wiary pozwanemu, że samochód marki V. (...) rocznik 2010 nabył w drodze zamiany za samochód marki V. rocznik 2005 dokonanej w komisie (...) s.c. w W..

Twierdzenia pozwanego w tym zakresie potwierdzają przed wszystkim **zeznania świadka H. W.**, a pośrednio także **umowa z dnia 2 marca 2013 r.**

Świadek H. W. potwierdziła mechanizm działania komisju z W.. Świadek zeznała, że jej mąż znalazł w internecie ofertę sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2005, że osoby z komisju przyjechały do jej miejsca zamieszkania tym samochodem i dysponowały umową sprzedaży podpisaną przez wcześniejszego właściciela, czyli pozwanego, którą następnie uzupełniono danymi świadka. Świadek nigdy nie widziała się, ani nie rozmawiała z pozwanym. Zatem także umowa z dnia 2 marca 2013 r nie odzwierciedlała faktycznie dokonanej transakcji. Świadek obalił domniemanie z art. 245 kpc. W tym wypadku pozwany zamienił swój samochód marki V. rocznik 2005 na samochód marki V. (...) rocznik 2010 w komisju.

Sąd nie dał natomiast wiary pozwanemu, że nie zdawał sobie sprawy, iż samochód marki V. (...) rocznik 2010 pochodzi z kradzieży.

Pozwany ostatecznie przyznał, że gdy wymieniony samochód był naprawiany w warsztacie w B., to pracownik stwierdził, że samochód ten „miał być na benzynę, a jest diesel”. Z kolei w aktach prokuratorskich zalega zlecenie dokonania przeglądu z dnia 20 czerwca 2014 r podpisane przez pozwanego, na którym wyraźnie napisano: „samochód z dwoma numerami VIN, nic się nie zgadza”. Przecież pozwany pracuje jako kierowca, powyższe informacje musiały wzbudzić w nim podejrzenie, że samochód – którego używa – pochodzi z kradzieży. I to było przyczyną, dla której pozwany chciał pozbyć się tego samochodu. Pozwany uznał, że skoro skradziony samochód nabył do komisju w W., to teraz ten samochód „odda” do tego samego komisju.

Nie wiele do sprawy wniosły **zeznania świadków K. G. i M. G.**

Świadek K. G. potwierdził, że celem zawarcia kolejnej umowy zamiany samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r ojciec, tj. pozwany, pojechał do tego samego komisju w W.. Świadek M. G. także potwierdziła, że celem zamiany samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r jej mąż, tj. pozwanym, udał się do tego samego komisju w W., w którym dokonywał wcześniejszej zamiany. To świadek telefonował do komisju i umówił spotkanie.

Z zeznań pozwanego ostatecznie wynika, że wiedział, iż transakcji zamiany samochodu marki V. (...) rocznik 2010 r dokonuje z osobą reprezentowaną przez P. M..

Świadek P. M. zeznał, że znał właścicieli komisju z W. tj. J. J. i R. B., a co więcej „wstawiał samochody do ich komisju, jak miał do sprzedania”. Świadek zeznał, że mówił pozwanemu, iż nie jest właścicielem samochodu marki K. (...), że „pomaga w jego sprzedaży”, konsultował się telefonicznie z powodem w sprawie warunków zamiany. To świadek wydał pozwanemu samochód marki K. (...), czyli kluczyki i posiadane dokumenty bez faktury zakupu, bo ta była wystawiona

na rzecz powoda. Także świadek odebrał od pozwanego samochód marki V. (...) rocznik 2010 i dopłatę, ale nie pamiętał kwoty, pozostała część dopłaty miała zostać uiszczona na konto komisju.

Świadek M. G. zeznała, że spotkanie odbywało się na placu komisju, z pozwanym rozmawiał pan R. oraz P. M.. Z rozmowy tej wynikało, że osobą zbywającą samochód marki K. (...) jest właśnie P. M., on wydał wymieniony samochód.

Wobec powyższego zupełnie niewiarygodne są **zeznania świadków J. J. i R. B.**, którzy zaprzeczyli, aby pośredniczyli w zamianie samochodu marki K. (...). Nie tylko z zeznań samego P. M., ale z samych okoliczności, w jakich dokonywano transakcja zamiany, wynika, że komisj pośredniczył w tej zamianie. To na stronie internetowej komisju została zamieszczona oferta sprzedaży samochodu marki K. (...), to na placu komisju odbywało się spotkanie, to właściciel komisju udostępnił konto na uiszczenie pozostałej części dopłaty, i komisj musiał pobrać prowizję, skoro dopłata wynosiła według zeznań pozwanego 24 500, 00 zł, a według powoda około 14 000, 00 zł. Po prostu reszta pieniędzy została zatrzymana przez pośredników.

Pozwany i powód zgodnie potwierdzili, że w dniu **17 września 2014 r** pozwany pozostawił P. M. dwie puste kartki papieru opatrzone podpisem pozwanego. Na tych kartach umieszczono tekst **umowy kupna-sprzedaży**, która miała zaświadczać, że wymienionego dnia pozwany sprzedał powodowi samochód marki V. (...) rocznik 2010 za cenę 57 000, 00 zł. Ta umowa miała ułatwić powodowi rejestrację samochodu marki V. (...) rocznik 2010. Także w tym przypadku same strony obaliły domniemanie z art. 245 kc.

Moc dowodowa pozostałych dokumentów przedłożonych w sprawie nie była kwestionowana.

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie powód B. G. (1) domagał się zasądzenia od pozwanego B. G. (2) kwoty 57 000, 00 zł tytułem zwrotu ceny po odstąpieniu od umowy sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010 zawartej z dnia 17 września 2014r, a ewentualnie tytułem bezpodstawnego wzbogacenia.

Z przeprowadzonego postępowanie dowodowego jednoznacznie wynika, co także potwierdził powód, że strony ani w dniu 17 września 2014 r, ani innego dnia, nie zawarły umowy sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010.

Samochód marki V. (...) rocznik 2010 został nabyty przez pozwanego w drodze zamiany za samochód marki V. (...) rocznik 2005 dokonanej za pośrednictwem komisju (...) s.c. w W.. Formalnie samochód marki V. (...) rocznik 2010 sprzedawała firma (...) ze S., ale samochód ten został skradziony na terenie N. i znalazł się w komisju.

Z kolei samochód marki K. (...) został nabyty przez powoda na podstawie umowy sprzedaży zawartej z firmą (...) z H.. Powód przywiózł ten samochód do Polski i tutaj postanowił go odsprzedać. Pełnomocnikiem powoda w dokonywaniu tej transakcji był P. M.. P. M. postanowił skorzystać z pośrednictwa komisju (...) s.c. w W., w tym komisju umieścił samochód K. (...), zaś ofertę sprzedaży zamieścił na stronie internetowej komisju.

W dniu 13 września 2014 r pozwany – po wcześniejszym uzgodnieniu – przyjechał do komisju w W., gdzie spotkał się z P. M. i zaoferował zamianę samochodu marki V. (...) rocznik 2010 na samochód marki K. (...) za dopłatą. P. M., po konsultacji telefonicznej z powodem i działając w imieniu powoda, zawarł umowę zamiany.

Pozwany zarzucał, że samochód marki V. (...) rocznik 2010 r był przedmiotem umowy komisju, że pozwany „wstawił” ten samochód do komisju i od komisju nabył samochód marki K. (...). W przedmiotowej sprawie brak jednak dostatecznych przesłanek, aby przyjąć, że doszło do zawarcia umowy komisju przez którąkolwiek ze stron.

Co prawda oferta sprzedaży samochodu marki K. (...) została zamieszczona na stronach internetowych komisju, z pracownikiem komisju pozwany umawiał się na spotkanie, samochód znajdował się na terenie komisju i osoby tam przebywające dokonywały jego prezentacji. Zgodnie z art. 97 kc osobę czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa. Jednak

domniemanie statuowane przez ten przepis jest wzruszalne. Po przyjeździe do komisju, pracownicy komisju przedstawili pozwanemu P. M.. P. M. powiedział pozwanemu, że „pomaga w sprzedaży” samochodu marki K. (...), a jego późniejsze działania, a w szczególności konsultowanie się przez telefon z powodem, świadczyły o tym, że nie jest właścicielem tego samochodu, ale ma prerogatywy, aby dokonać jego zbycia. Jednocześnie działania te świadczyły o tym, że także komis nie dysponuje tym samochodem.

Natomiast samochód marki V. (...) rocznik 2010 w ogóle nie mógł być przedmiotem umowy komisju. Owszem pozwany przyjechał tym samochodem w dniu 13 września 2014 r do komisju w W., ale tego samego dnia osobiście wydał go P. M..

Zgodnie z art. 765 kc przez umowę komisju przyjmujący zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (prowizją) w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomej dającego zlecenie (komitenta), lecz w imieniu własnym. Zawierając umowę komisju, komitent nie traci własności rzeczy i umowa sprzedaży zawierana jest ze skutkiem przeniesienia własności rzeczy z komitenta na kupującego. Niemniej jednak umowę zawiera komisant w swoim imieniu, i komisant jest osobą uprawnioną do rozporządzania rzeczą w rozumieniu art. 169 kc.

„Z treści art. 765 kc wynika, że składnikiem przedmiotowo istotnym umowy komisju w zakresie sprzedaży rzeczy jest upoważnienie udzielone przez komitenta komisantowi do sprzedaży w imieniu komisanta. Wręczenie dokumentu zawierającego oświadczenie woli właściciela pojazdu o sprzedaży samochodu w swoim imieniu, a nie w imieniu pośredniczącego w sprzedaży wyklucza między nimi stosunek komisju. Bez znaczenia jest okoliczność, że właściciel pojazdu pozostawił tej osobie wybór kupującego” (por.: wyrok SN z dnia 22 czerwca 2004 r IV CK 461/03 Legalis).

W przedmiotowej sprawie ani powód nie upoważnił komisju do sprzedaży (zamiany) samochodu marki K. (...), ani pozwany - do sprzedaży (zamiany) samochodu marki V. (...) rocznik 2010. Przecież firma (...) s.c. w W. nie koniecznie musi się zajmować sprzedażą komisową, jej działalność może polegać także na pośredniczeniu w sprzedaży samochodów.

„Pośrednictwo zwykle, w przeciwieństwie do jego szczególnych form (agencja, komis), jest umową nienazwaną. Jest to umowa o świadczenie usług natury faktycznej, do której należy odpowiednio stosować przepisy o zleceniu (art. 750 kc). W sytuacji, w której umowę tę pośrednik zawiera nie tylko ze zbywcą, ale również z nabywcą samochodu, przepisy regulujące zlecenie znajdują odpowiednie zastosowanie także do stosunków prawnych pomiędzy tymi osobami. (por.: wyrok SN z dnia 5 grudnia 2003 r IV CK 280/02 LEX).

Co prawda słuchani w charakterze świadków J. J. i R. B. zaprzeczyli, aby pośredniczyli w umowie zamiany między stronami i aby pobrali prowizję. Niemniej jednak takie okoliczności jak: zamieszczenie oferty sprzedaży samochodu marki K. (...) na stronie internetowej komisju, umówienie spotkania przez pracownika komisju, udostępnienie konta komisju, świadczą o pośrednictwie. Z wyliczeń Sądu wynika, że skoro pozwany dopłacił 24 500, 00 zł, a powód otrzymał dopłatę w kwocie około 14 000, 00 zł, to reszta tej kwoty została pobrana tytułem prowizji.

Firma prowadzona przez świadków J. J. i R. B. woli zajmować się tzw. pośrednictwem faktycznym, także z tej przyczyny, że przy umowie komisju komisant (pośrednik) sprzedaje rzecz w swoim imieniu i odpowiada za jej wady prawne. Przy pośrednictwie komisju takiej odpowiedzialności nie ponosi (por.: wyrok SN z dnia 5 grudnia 2003 r IV CK 280/02 LEX). Warto dodać, że to przy sprzedaży komisowej, komitent (właściciel samochodu) może odpowiadać za dostarczony do komisju pojazd z wadami prawnymi na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por.: wyrok SA w Poznaniu z dnia 10 sierpnia 1995 r I ACr 169/95 Legalis; wyrok SN z dnia 29 czerwca 2005 r V CK 847/04 LEX).

Zatem jak ustalono i jak przyznały same strony, w dniu 17 września 2014 r między stronami doszło do zawarcia umowy zamiany. Powód – w imieniu którego działa pełnomocnik P. M. – zamienił samochód marki K. (...) na samochód osobowy marki V. (...) rocznik 2010 i otrzymał dopłatę w kwocie około 14 000, 00 zł. Z kolei pozwany zamienił samochód marki V. (...) rocznik 2010 na samochód marki K. (...) i uiścił dopłatę. Powyższe ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Zgodnie z art. 603 kc przez umowę zamiany każda ze stron zobowiązuje się przenieść na drugą stronę własność rzeczy w zamian za zobowiązanie się do przeniesienia własności innej rzeczy. Przy zamianie może wystąpić dopłata mająca na celu wyrównanie różnicy wartości rzeczy, ale nie zmienia to charakteru umowy. Co więcej nie można kwalifikować umowy zamiany jako dwóch jednocześnie zawieranych umów sprzedaży, choć zgodnie z art. 604 kc do zamiany stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży, w tym art. 560 i nast. kc.

Należy podkreślić, że umowa zamiany jest umową zobowiązująco-rozporządzającą, o czym stanowi art. 155 kc. Umowa zamiany zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność tej rzeczy na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Zatem **z chwilą złożenia oświadczeń zobowiązujących do zamiany samochodów, własność tych samochodów przechodzi na nabywców.**

Możliwe jest także odstąpienie od umowy zamiany w oparciu o art. 560 kc, jeżeli okaże się że rzecz nabyta w drodze zamiany ma wady. Odstąpienie od umowy zamiany wymaga złożenia oświadczenia woli przez odstępującego drugiej stronie umowy. **Odstąpienie od umowy zamiany rzeczy ruchomej** – tak jak i umowy sprzedaży – **powoduje przejście własności tej rzeczy z powrotem na odstępującego** (koncepcja powrotu własności rzeczy sprzedanej z mocy samego prawa – por.: uchwała SN (7) z dnia 27 lutego 2003 r III CZP 80/02 OSN 2003 Nr 11 poz. 141). Dalej konsekwencją odstąpienia od umowy zamiany z powodu wady rzeczy jest przekształcenie tego stosunku prawnego między stronami w stosunek likwidacyjny, oparty na roszczeniach restytucyjnych i wynikający stąd wzajemny **obowiązek zwrotu spełnionych świadczeń.**

Mając na uwadze powyższe, oraz to, że samochód marki V. (...) rocznik 2010 pochodził z kradzieży i pozwany miał tego świadomość, powód mógł odstąpić od umowy zamiany (a nie sprzedaży). Co więcej pełnomocnik powoda składający oświadczenie od odstąpieniu od umowy zamiany winien być umocowany do złożenia takiego oświadczenia materialno-prawnego. Z chwilą dotarcia takiego oświadczenia do pozwanego, powód na powrót stałby się właścicielem samochodu marki K. (...) i miałby roszczenie o jego wydanie (a nie miałby roszczenia o zwrot wartości tego samochodu), albowiem samochód ten jest nadal w posiadaniu pozwanego.

Między stronami nie doszło do zawarcia żadnej umowy sprzedaży, a umowa kupna-sprzedaży samochodu marki V. (...) rocznik 2010 z dnia 17 września 2014 r została zawarta m.in. aby ułatwić rejestrację samochodu. W tej sytuacji pismo pełnomocnik powoda z dnia 16 października 2014 r zawierające oświadczenie o odstąpieniu od tej umowy nie mogło wywołać zamierzonego skutku, ani w ogóle żadnego skutku prawnego.

Pozwany wnosi także o zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że powództwo o zapłatę może być konstruowane na zasadzie niesłusznego wzbogacenia, ale tylko wtedy gdy nie ma innego środka do odzyskania doznanego uszczerbku majątkowego. Stosowanie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu wyłącza istnienie odpowiednich postanowień umownych, także przepisów dotyczących niemożności spełnienia świadczenia wynikającego z umowy wzajemnej (por. Komentarz do kc” pod red. G. Bieniek).

Skoro sprawę zwrotu świadczeń po odstąpieniu od umowy zamiany regulują stosowne przepisy, nie ma potrzeby sięgania do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Gdy powód w sprawie sprzedaży samochodu marki K. (...) od początku postępował zgodnie z przepisami prawa, mimo formalizmu i dodatkowych kosztów, nie znalazłby się w obecnej sytuacji.

Z kolei dziwi postawa organów ścigania, które – mimo zgromadzonego materiału – nikomu nie postawiły zarzutów karnych.

W tym stanie rzeczy na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach orzeczono zgodnie art. 98 kpc. Ponieważ pozwany wygrał proces w całości należał mu się zwrot kosztów, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3 600, 00 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17, 00 zł.

SSR Agata Gawłowska-Sobusiak